

Nový šéf poisťovne Generali Slovensko

V septembri 2010 odchádza z pozície predsedu predstavenstva a generálneho riaditeľa Generali Slovensko poisťovne, a. s., Ing. Antonín Nekvinda, ktorý pôsobil na slovenskom poistnom trhu od roku 1998.

Novým šéfom poisťovne sa stane Ing. Vladimír Bezděk (36).

V rokoch 1997 až 2006 pracoval v Českej národnej banke.

Od roku 2007 do mája 2010 pôsobil ako generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Aegon Pojišťovna, a. s., a Aegon Penzijní fond, a. s., v Českej republike. V rokoch 2004 a 2005 a od januára do júna 2010 viedol expertnú skupinu vlády ČR zameranú na prípravu dôchodkovej reformy.

Ing. Antonín Nekvinda pôsobil na slovenskom poistnom trhu od roku 1998. Prispel k úspešnému vybudovaniu Českej poisťovne – Slovensko, ktorá sa stala tretou najväčšou univerzálnou poisťovňou na slovenskom trhu. Po vytvorení Generali PPF Holdingu sa pod jeho vedením v roku 2008 úspešne zlúčila ČPS a slovenská poisťovňa Generali a vytvorila sa poisťovňa Generali Slovensko.

(ts) Snímka archív.

Aktívne zaistenie v Generali Slovensko

Národná banka Slovenska udelila poisťovni Generali Slovensko povolenie na vykonávanie zaistovacej činnosti v neživotnom poistení.

Pri aktívnom zaistení poisťovňa sama kryje riziká inej poisťovne svojim podielom, resp. vystupuje ako poisťovňa pre inú poisťovňu. Slovenské poisťovne využívajú najmä zahraničné zaistovne alebo materské spoločnosti, ktoré sa podieľajú na poistení. Rozloženie rizika umožňuje poisťovni lepšie zvládnuť škodové náklady, a tým dosiahnuť stabilnejší hospodársky výsledok.

Generali Slovensko plánuje využiť zaistnú licenciu pre celý slovenský poistný trh. V horizonte prvých troch rokov očakáva poisťovňa rast najmä v korporátnom neživotnom poistení.

(ts)

Zmena na čele poisťovní Union

Novým predsedom predstavenstva a generálnym riaditeľom Union poisťovne a Union zdravotnej poisťovne je od septembra 2010 Roman Podolák. Vo funkcii vystriedal Tibora Bôrika, ktorý bol 18 rokov prvým a jediným riaditeľom poisťovní Union.

Roman Podolák prichádza do skupiny Union z Poisťovne Slovenskej sporiteľne, a. s., VIG, kde bol od roku 2004 predsedom predstavenstva a generálnym riaditeľom. Do sektora poisťovníctva vstúpil v roku 1996 ako koordinátor riadenia predajnej siete v ING poisťovní. Od roku 2000 zastával pozíciu obchodného riaditeľa v ČSOB poisťovní a v roku 2002 sa stal riaditeľom obchodu v Allianz - Slovenskej poisťovní. Od roku 2008 je členom prezídia Slovenskej asociácie poisťovní.

(ts)

oprávnená vykonávať odborné skúšky

Guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch vydal rozhodnutie, ktorým poveril Slovenskú asociáciu poisťovní zabezpečovaním odborných skúšok pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti prezenčnou formou.

SLASPO bude zabezpečovať organizovanie skúšok v súlade s príslušnými všeobecne záväznými predpismi. Projekt, na základe ktorého asociácia dostala poverenie, popisuje postup prihlasovania sa na skúšku, vybavovania prihlášok, zasielania pozvánok, generovania testov, ich vyhodnocovanie a vyznenie účastníkov o výsledku skúšky. Termíny je asociácia oprávnená stanovovať po dohode s predsedami skúšobných komisií a podľa svojich prevádzkových možností. Významným informačným kanálom bude webová stránka SLASPO. Jej prostredníctvom sa 30 dní vopred oznámia vyhlásené termíny konania skúšok, budú na nej formuláre prihlášok. Projekt bude personálne zabezpečovať administratívny aparát asociácie, ktorý má odborné vedomosti z poisťovníctva a dlhoročné skúsenosti s organizovaním vzdelávania.

Generovanie a vyhodnocovanie testov a spracovanie údajov o žiadateľoch je organizačne a softvérovovo vyriešené. Zaručuje objektivitu a ochranu osobných údajov skúšaných.

Koncernové poistné Vienna Insurance Group

stúplo v prvom polroku o osem percent a dosiahlo 4,6 miliardy eur. Zisk pred zdanením vzrástol napriek veľkým škodám spôsobených prírodnými katastrofami o 11 percent na 255,6 mil. eur. Na tlačovej konferencii vo Viedni o tom informoval predseda predstavenstva a generálny riaditeľ VIG Dr. Günter Geyer. Spomenul aj výsledky troch spoločností koncernu na Slovensku (Kooperativa, Komunálna

poisťovňa, Poisťovňa Slovenskej sporiteľne). Ich predpísané poistné bolo 326,3 mil. eur (nárast o 0,6 percenta). V časovo rozlíšenom poistnom bol nárast o 5,8 percenta.

(ip) Snímka archív.

KISLINGEROVÁ, E.: Podnik v čase krize. Jak se dostat do potíží a jak se dostat z potíží: Zkušenosti ze světové recese let 2007 až 2009.

Grada publishing, a. s., Praha, 2010. str. 208. ISBN 978-80-247-3136-0

Kniha Podnik v čase krize je prvým českým knižným zhodnotením vývoja rokov 2007 až 2009 z hľadiska firiem, hodnotenia ich správania a reakcií na ekonomický vývoj.

Prof. Ing. Eva Kislingerová, CSc., pôsobí ako vedúca Katedry podnikovej ekonomiky na Vysokej škole ekonomickej v Prahe.

Ku kľúčovým oblastiam, ktorými sa dlhodobo zaoberá, patrí podniková ekonomika, manažérske financie, oceňovanie podnikov a rozbery výkonnosti. Dvadsať rokov pracovala v podnikovej praxi, s ktorou stále spolupracuje.

Mottom práce je konštatovanie zo strany 9: „Charakteristika rokov 2007 – 2009; ako sme krízu stále očakávali, a nakoniec nás zastihla rovnako nepripravených ako kedykoľvek skôr.“

Na strane 10 konštatuje, že „... môžeme smelo vyhlásiť, že menové a finančné krízy sa stali neoddeliteľnou súčasťou svetovej ekonomiky, ale nie ako javy periodické, teda tak ako ich poznáme z tradičných národohospodárskych teórií, ale ako fakt kontinuálne trvajúci, ktorý má len rôznorodé a do istej miery originálne prejavy“.

Autorka vyzbrojená na jednej strane rozsiahlym teoretickým zázemím, na druhej štatistickými výsledkami a najmä dátami zo skúmaní uskutočnených rôznymi inštitúciami, v teste nielen analyzuje krízové obdobie svetového hospodárstva, ale predovšetkým vyvodzuje niektoré závery o správaní sa podnikov v takýchto zlomových obdobiach. Mnohé z týchto záverov ostro polemizujú nielen s tradičnými, ale ešte viac s aktuálne preferovanými teóriami a prístupmi manažmentu. Pointou knihy je téza, podľa nej je nutné – ako prípravu na ďalšiu finančnú krízu – uskutočniť v relatívne krátkom čase reformu finančného hospodárenia firiem, predovšetkým výrazne posilniť ich vlastné zdroje a urobiť z nich jednoznačne hlavný prúd financovania.

Knihu možno odporučiť všetkým odborníkom z ekonomickej teórie a praxe. Nájdú v nej mnoho podnetov na hlbšie skúmanie svetových finančných kríz.

Doc. Ing. Ivan Gajdošík, CSc.
Dubnický technologický inštitút v Dubnici n. V.

Pravopis viacsovných vlastných mien

Pri pozornejšom sledovaní písomných jazykových prejavov si môžeme všimnúť, že niektorí autori textov majú problémy s písaním viacsovných vlastných mien. Napríklad popri pravopisne správnych podobách názvov, ako sú *Slovenská republika, Slovenská akadémia vied, Technická univerzita, Slovenská sporiteľňa, Slovenská poisťovňa*, sporadicky sa môžeme stretnúť s pravopisnými podobami *Slovenská Republika, Slovenská Akadémia Vied, Technická Univerzita, Slovenská Sporiteľňa, Slovenská Poistovňa*, v ktorých sa druhotné označenie použité vo viacsovnom vlastnom mene píše s veľkým začiatočným písmenom. Takýto spôsob písania viacsovných vlastných mien však nezodpovedá pravopisným zásadám platným v slovenčine, je ovplyvnený spôsobom písania názvov v niektorých cudzích jazykoch a nemožno ho mechanicky prenášať do písania názvov v slovenčine.

Pozrime sa, aké zásady platia pri písaní viacsovných vlastných mien v slovenčine. Podľa Pravidiel slovenského pravopisu (2000), ktoré sú našou základnou kodifikačnou príručkou v oblasti pravopisu, vo viacsovnom pomenovaní, ktoré sa stáva vlastným menom len ako celok, píšeme s veľkým začiatočným písmenom iba prvé slovo, teda *Slovenská republika, Slovenská akadémia vied, Technická univerzita, Slovenská sporiteľňa, Slovenská poisťovňa*. Výnimky z tohto všeobecného pravidla sú pri písaní viacsovných vlastných mien, v ktorých je iné vlastné meno, ktoré si zachováva písanie veľkého začiatočného písmena podľa pôvodného stavu. Napríklad ak sa názov organizácie *Červený kríž* stáva súčasťou nového názvu ako vlastného mena, zachováva si písanie veľkého začiatočného písmena aj v novom názve *Slovenský Červený kríž*. Podobne je to s názvom *Organizácia Spojených národov*, v ktorom je vlastné meno *Spojené národy*. Druhá výnimka je pri písaní názvov miest a obcí, v ktorých sa s veľkým začiatočným písmenom píše každé plnovýznamové slovo, napr. *Spišská Nová Ves, Nové Mesto nad Váhom*.

PaedDr. Matej Považaj, CSc., Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

VAŠA KARIÉRA V INSlA

Výhody partnerstva v INSlA

- > partnerstvo v sieti INSlA je založené na zmluve o spolupráci
- > každý partner siete si určuje sám, nakoľko chce byť úspešný, nie sú stanovené minimálne výkony
- > partner siete INSlA má vysoký morálny kredit a dodržiava etické princípy práce poisťovacieho makléra

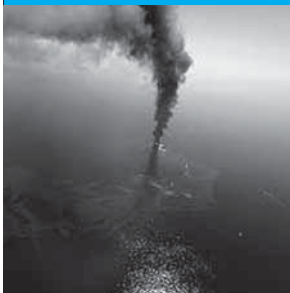
Čo získam

- > zachovanie súčasných väzieb s poisťovňami a doterajšieho spôsobu obchodovania
- > produkty od viac ako 100 poisťovní a VIP servis
- > prístup k plnému zneniu zmlúv s poisťovňami vrátane provízijských dodatkov
- > dokonalý prehľad o Vašich peniazoch v informačnom systéme Yeti
- > garanciu vlastníctva kmeňa a jeho prevoditeľnosť
- > zvýšenie objemu obchodu vďaka vyššej konkurencieschopnosti a novým produktom
- > pozíciu TOP makléra, zázemie a podporu veľkej spoločnosti

Pre viac informácií nás kontaktujte:
E-mail: partner@insia.sk
Mobil: 0905(03) 500 080

Partnerstvo rovných

www.UspesnyMakler.sk

Poistné rozhľady 4/ 2010

EV 2935/09

Vydáva
Slovenská asociácia
poistovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poistovníctva

Vedúci redaktor
Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej
rady
JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Čillíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Mgr. Lucia Muthová, PhD.

Cena ročného predplatného
(šesť čísiel) je
9,00 € / 271,50 Sk
do zahraničia 24,- €
alebo 792,- Sk.
Jednotlivé číslo
1,53 € / 46,- Sk

Adresa
Slovenská asociácia
poistovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29

Telefón
02 / 4342 9985
fax
02 / 4342 9984
e-mail
ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress
Karol Rosmány
MONADA atelier s. r. o.

Tlač
NEUMAHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

02

**Povodne
Flooding**

Koordinátor pri stratégii i operatívne
Rozhovor s podpredsedom ZMOS
Ing. Milanom Muškom
*Strategy and Operations Coordinator
Interview with Milan Muška, Vice-President
of the Association of Towns and Communities
of Slovakia*
Krajinnoekologické aspekty pri manažmente krajiny
*Encountering Ecological View in Landscape
Management*
Povodňové mapy a prístupy k povodňovému
modelovaniu
Flood Maps and Flooding Designations Approach
Detailný monitoring podmienkou kvality varovného
systému
*Details Monitoring: A Warning System Quality
Condition*

09

**Teória a prax
Theory and Practice**

Pohľad z vesmíru
A View from Space

11

**CEA
CEA**

Projekt európskych sociálnych partnerov
v poistovníctve – demografia
*European Social Partners' Project in Insurance
Industry - Demography*

13

**Poistovníctvo vo svete
Insurance in the Word**

Letné požiare upriamili pozornosť na ruské
poistovníctvo
*Summer Wildfires: Focus on Russia's Insurance
Industry*
Poistné aspekty ropnej havárie v Mexickom zálive
Gulf Oil Disaster: The Insurance Perspective

16

**Resumé v angličtine
English Résumé****Demotivácia
a čudné
analogie**

Snahou poistného trhu je zvýšiť zodpovednosť občana za svoj život, zdravie, majetok, za zabezpečenie slušnej životnej úrovne v starobe a chorobe. Je široká škála produktov, ktoré pokrývajú riziká a vplyvom silnej konkurencie sú na cenovo prijateľnej úrovni. A hodnoty, ktoré sa poistujú, napríklad zdravie, spokojnosť v starobe, zabezpečenie rodiny po strate živiteľa, nie sú výsostne súkromnou, ale aj verejnou záležitosťou. Ak ich nekryje sám občan, musí, hoci zjavne menej hodnotne, nastúpiť štát. Preto by mal podnecovať záujem občana poistiť si život a zabezpečiť sa na starobu. Od roku 2005 mal za istých podmienok občan, ktorý mal životné poistenie, cez zníženie daňového základu možnosť získať asi dvetisíc korún. Zrušenie tejto výhody, ktoré je pripravené, prinesie do rozpočtu možno pol milióna eur, ale pôsobí na poistenie demotivačne. Pravda, táto vymoženosť je nesystémový prvok, ale oveľa nesystémovjšie je zaskakovanie štátu za komerčné poistovne po katastrofách, alebo v ťažkých životných situáciách.

A pozrime sa, ako mieni štát zaskakovať. Na tvorbe katastrofických fondov by podľa istých predstáv zo zákona mali prispievať poistovne istým podielom z vybraného poistného, podobne ako je to pri osempercentnom odvode z PZP. V praxi by to znamenalo, že poistení klienti sa budú skladať na úhradu škôd na nehnuteľnostiach nepoistených. Možno to prirovnáť k nápadom uhradiť straty klientom nebankových subjektov z verejných zdrojov. Ale určite nie k princípu Fondu na ochranu vkladov. Doň totiž prispievajú banky (nepriamo vkladatelia) sami sebe, je to vzťah jedných bánk k druhým. **Nie je tu solidarita vkladateľov s nevkladateľmi, ale vkladateľov navzájom.**

Pri katastrofickom fonde, ktorý majú cez príspevok poistovní prispievať ľudia so zodpovedným vzťahom k svojmu majetku tým, ktorí si majetok nepoistujú. Čudné ponímanie solidarity.

Aj garančné fondy v poistovníctve, ktoré seriózne plánuje zaviesť Európska komisia, majú k serióznosti ďaleko. Mali by nastúpiť v situácii, keď by nebola poistovňa schopná kryť svoje záväzky. To by sa stalo vtedy, keby zlyhal dohľad, ktorý má povinnosť sledovať túto schopnosť poistovne priebežne, s vysokou náročnosťou, a právo rýchlo a účinne zasahovať. Mimochodom, aj na dohľad sa skladajú poistovne, a teda vlastne jej klienti.

Ivan Podstupka
vedúci redaktor
Poistných rozhľadov

ZMOS – koordinátor pri stratégii i operatívne

Čo považujete za najdôležitejšiu úlohu združenia pri pomoci mestám a obciam po povodniach a zosuvoch?

- Základným cieľom Združenia miest a obcí Slovenska je obhajoba spoločných záujmov a práv jeho členských miest a obcí. ZMOS sa preto aj pri problematike povodní snaží plniť iniciatívnu a koordinačnú funkciu vo vzťahu k postihnutým mestám a obciam a zároveň k vláde SR. Inicjuje takú právnu úpravu a také postupy vlády i samospráv, ktoré by umožnili nielen v súčasnosti, ale aj v budúcnosti čo najlepšie manažovať procesy súvisiace s reálnou prevenciou povodní, efektívnym krízovým riadením v čase vzniku akýchkoľvek živelných udalostí i postupmi súvisiacimi s obnovou poškodeného majetku. Zjednodušené, našou najdôležitejšou úlohou je koordinácia.

Ktoré aktivity rozvinulo ZMOS v tejto súvislosti? Ako sa uplatňuje Fond solidarity?

- Už v čase povodní sme začali sústreďovať a vyhodnocovať informácie o ich rozsahu a dopadoch na slovenskú samosprávu. V prvých dňoch sme začali výzvami smerujúcimi ku všetkým, ktorých povodne nepostihli, na príspevky do Fondu solidarity ZMOS. Požiadali sme vládu SR, aby operatívne pomohla zmierniť následky povodní a prispela k obnoveniu riadneho chodu miest a obcí. Sme radi, že naše aktivity boli napokon úspešné. Vo Fonde solidarity sme dokázali sústrediť vyše 410 000 eur. To je najvyššia čiastka, akú sme v doterajšej histórii na tento účel vyzbierali. Navrhli sme uplatniť jasný a transparentný model poskytovania príspevkov pre mestá a obce a do mesiaca po povodniach sme dokázali distribuovať prvú finančnú pomoc. Finančné prostriedky sa poskytujú účelovo – účel je jasne definovaný v darovacej zmluve, ktorú podpisujeme s príslušnou obcou. Výška pomoci ku koncu augusta dosiahla vyše 250 000 eur. Množstvo rokovaní, usporiadanie

okrúhlych stolov k problematike povodní i mediálny tlak viedli k tomu, že v krátkom čase reagovala i vláda SR. V súlade s našou požiadavkou pomôcť do troch mesiacov po povodniach vláda rozhodla o poskytnutí prvých 13,5 milióna eur na financovanie záchranných a zabezpečovacích prác, na ktoré majú mestá a obce podľa zákona nárok. Za úspech považujeme aj akceptovanie koncepcie stratégie integrovaného manažmentu vôd, ktorý presadzujeme už niekoľko rokov, i to, že vláda rozhodla o vytvorení postu vládného splnomocnenca pre verejnú správu a integrovaný manažment povodí a krajiny. Je potešiteľné, že nový splnomocnenec vlády Martin Kováč pôsobil od roku 2006 v ZMOS ako riaditeľ sekcie regionálneho rozvoja.

Následky živlov sú jedna vec, prevencia druhá. Usmerňujete samosprávy, aby sa jej venovali? Možno do procesu zapojiť európske fondy?

- Ako som už naznačil, stratégiou integrovaného manažmentu sa zaoberáme už niekoľko rokov. Strategické dokumenty prerokovali aj najvyššie orgány ZMOS už na 18. a 19. sneme združenia. Pri ich tvorbe sme vychádzali zo známych skutočností a detailnej analýzy súčasného stavu tejto problematiky na Slovensku. Návrhy a požiadavky týchto strategických dokumentov smerovali jednak dovnútra samospráv, ale aj smerom k vláde s cieľom prijať národnú stratégiu a systémové riešenia financovania z národných zdrojov i eurofondov. Sme presvedčení, že najmä eurofondy možno do protipovodňovej prevencie zapojiť vo vyššej miere. Tohto roku sme to uviedli aj v medzirezortnom pripomienkovom konaní k návrhu na využitie dodatkových prostriedkov, ktoré by v najbližšom období mali smerovať na Slovensko. Napokon, ak hovoríme o prevencii, aj účinné poistenie je určitou formou prevencie.

Hovoríme s výkonným podpredsedom a ústredným riaditeľom kancelárie Združenia miest a obcí Slovenska Ing. Milanom Muškom

Poistenosť súkromného i obecného majetku je stále veľmi nízka. Vplývate na samosprávy a občanov, aby si majetok poistili? Nemyslíte si, že by bolo potrebné prekonať presvedčenie, že niekto – predovšetkým štát – sa po katastrofe o opravu, či znovuvýstavbu budov a komunikácií postará?

- Napriek tomu, že prevencia je veľmi dôležitá, nemôže garantovať, že pri povodniach alebo iných živelných udalostiach nedôjde k žiadnym škodám. Tie jednoducho nikdy nemožno úplne vylúčiť. Preto za súčasť prvého piliera našej stratégie, ktorým je prevencia a starostlivosť o majetok, považujeme aj primerané poistenie, vrátane poistenia proti škodám spôsobeným živelnou udalosťou. Dosiahli sa síce isté úspechy – veď pred dvadsiatimi rokmi bolo v podmienkach samosprávy len veľmi málo poisteného majetku. Nepoistený majetok sme preberali aj s novými kompetenciami. Istý zlom nastal najmä v súvislosti s povinnosťou poistiť majetok pri čerpaní prostriedkov z eurofondov a pri prevzatí zriaďovateľskej pôsobnosti k základným školám. Stále však nemôžeme byť spokojní s výškou a mierou poistenia majetku miest a obcí, ani s jeho rozsahom.

Ako by ste hodnotili spoluprácu s komerčnými poisťovňami pri poisťovaní a majetku a likvidácii škôd?

- Spoluprácu s komerčnými poisťovňami vo všeobecnosti považujeme za veľmi dobrú. Najmä pri poslednej povodni veľmi pozitívne hodnotíme skutočnosť, že poisťovne zaviedli osobitný režim likvidácie poistných udalostí, pracovali s vysokým personálnym aj časovým nasadením a prijali viaceré prínosné opatrenia. Za jedno z najvýznamnejších určite považujeme, že mnohé poisťovne pristúpili k vyplácaniu preddavkov až do výšky 50 percent ešte pred uzavretím likvidácie škôd. To poškodeným mestám a obciam, ktorým zúfalo chýbali potrebné financie, významne pomohlo. Poisťovne sa k následkom

povodní nepostavili iba ako ku škodám u klientov, ale ako k ľuďom, mestám a obciam.

ZMOS má nadštandardné vzťahy s Komunálnou poisťovňou, a. s., Vienna Insurance Group, ktorá sa zvlášť venuje poisteniu majetku samospráv. Osvedčilo sa to aj v tohtoročnom ťažkom lete?

- Komunálna poisťovňa je jedným z našich významných partnerov. Jej predstaviteľom dávame pravidelne na rokovaní našich orgánov i prostredníctvom našich novin a časopisov priestor, aby vysvetľovali potrebu kvalitného poistenia ako jednej zo záruk ľahšej likvidácie vzniknutých škôd po živelných udalostiach. Na dlhoročnej spolupráci oceňujeme aj to, že Komunálna poisťovňa veľmi citlivo vníma špecifiká, ktorými sa vyznačujú mestá a obce. Nadštandardné vzťahy s Komunálnou poisťovňou sa datujú od jej vzniku. Vzhľadom na úzku väzbu na bývalú Prvú komunálnu banku, neskôr banku Dexia, je aj logické, že mestá a obce považovali túto poisťovňu za svoju. Takmer každoročne s Komunálnou poisťovňou realizujeme spoločné projekty rôzneho druhu a vytvárame priestor pre seriózne poistenie majetku samospráv. Už pred povodňami, na rokovaní Rady ZMOS v apríli 2010 generálny riaditeľ Komunálnej poisťovne Ing. Vladimír Bakeš informoval zástupcov miest a obcí z 58 regionálnych združení celého Slovenska o potrebe primeraného poistenia majetku samospráv a o produktoch a službách Komunálnej poisťovne. Po povodniach sme s vedením Komunálnej poisťovne veľmi intenzívne komunikovali a spoločne inštruovali postihnuté obce a mestá ako postupovať. Verím, že v osvedčenej spolupráci v prospech obcí a miest budeme pokračovať aj naďalej.

(ip)
Snímky (ip)

Erózia spôsobená intenzívnym privalovým dažďom dňa 3. mája 2004 zapríčinila v katastri obce Smrečany (okres Liptovský Mikuláš) odplavenie časti zemiakov z poľa (snímka I. Šimonides)

Všetky aktivity a celý spoločenský život človeka sa odvíja v priestore – v krajine. Preto treba poznať, ako bude reagovať prostredie na rôzne záťaže (prírodné, ale aj antropické), a do akej miery existujúca záťaž prostredia môže narušiť stabilitu a kvalitu územia. V súčasnosti

je na mnohých miestach prekročený prípustný prah zaťaženia. V tomto prostredí nefungujú vzťahy medzi prvkami krajiny, dochádza k vzniku environmentálnych problémov, a preto v prvom rade je potrebné zamerať sa na zmiernenie, zníženie až odstránenie negatívnych vplyvov.

Prírodné a environmentálne hrozby

Súčasťou krajinnokoekologického hodnotenia je charakterizovanie

(1) prírodnej hrozby, ktorá je vyvolaná hlavne prírodnými procesmi a faktormi, charakterizuje ju prevažne extrémny priebeh, ako sú holomrazy, krupobitie, víchrica, povodeň a pod.;

(2) prírodno-environmentálnej hrozby, ktorá je charakterizovaná extrémnym prírodným priebehom, ale hlavným agensom je prevažne ľudský činiteľ so svojou činnosťou, ako sú zosuvy, erózia, lavíny, zhutnenie pôdy a pod.;

(3) environmentálnej hrozby, ktorá je vyvolaná nežiaducimi procesmi a faktormi spôsobená výlučne človekom, jeho činnosťou, ako sú toxicita prostredia, hlučnosť, smog, atómové žiarenie a pod.

V podmienkach Slovenska sa v poslednom období najnebezpečnejšie prejavuje vodná erózia, záplavy a zosuvy pôdy. Na území Slovenska je vodná erózia pôdy plošne najrozšírenejší negatívny proces, ktorý ohrozuje predovšetkým úrodnosť pôdy. Účinky erózie sa prejavujú a stupňujú predovšetkým v dôsledku antropického činiteľa – nevyváženým odstraňovaním vegetácie, vytváraním veľkých, súvislých celkov, nerešpektovaním konfigurácie terénu, používaním nevhodných oševných postupov a pod. V horských a podhorských oblastiach vzniká rozrušovanie rastlinnej pokrývky a pôdneho povrchu intenzívnym pasením. Výhony pre dobytok na strmých svahoch sa stávajú odtokovými dráhami pre povrchostekajúcu vodu. V lesných oblastiach eróziu vyvoláva nesprávna ťažba a približovanie dreva. Z potenciálneho hľadiska sú lesné porasty na

území Slovenska veľmi silno ohrozené vodnou eróziou. V miestach, kde je ochranný vegetačný kryt odstránený alebo silne redukovaný (polia, holoruby, vinice a pod.), dochádza k vzniku mnohonásobne intenzívnejšej erózie pôdy.

Erózia pôdy spôsobuje celkovú degradáciu pôdy, ktorá sa prejavuje v zmenšovaní pôdneho profilu, v strate jemnozeme a živín, v zhoršovaní textúry, štruktúry pôdy a vodného režimu, v znižovaní úrodnosti, v poškodzovaní rastlinného krytu, najmä pri nesprávnej orbe a nevhodnej výsadbe poľnohospodárskych plodín, v zanášaní vodných tokov, nádrží a priekop, v chemickom znečisťovaní zdrojov pitnej vody a v neposlednom rade vo zvyšovaní nákladov na odstránenie škôd. Z hľadiska ekonomického hodnotenia škôd spôsobených eróziou pôdy v poľnohospodárstve sa znižujú hektárové výnosy na slabo erodovaných pôdach o 15 – 20 %, na stredne erodovaných o 40 – 50 % a na silne erodovaných pôdach až o 75 % (Pasák a kol., 1984). Dôležitou otázkou protieróznej ochrany by malo byť vypracovanie projektov pozemkových úprav pri zohľadnení ekologických princípov hospodárenia, dokumentácie územných systémov ekologickej stability, ako aj iných krajinnokoekologických projektov.

Záplavy vznikajú pri extrémnych zrážkach, pri rýchlym topení sa snehovej pokrývky alebo pri náhlom znížení prietoku (zahatania) koryta vodného toku, čo spôsobuje zvýšenie prietoku a jeho následné vylie. Pohyb vody po svahu závisí od tvaru reliéfu a spôsobu využitia. Tvar povodia, resp. čiastkového povodia až elementárneho odtokového areálu (mikropovodia) vplýva na pohyb vody a materiálu po svahu (rozptýlený, koncentrovaný alebo rovnomerný pohyb). Od veľkosti povodia, sklonu svahu a jeho využitia závisí intenzita tohto pohybu (spomalovaný, zrýchľovaný alebo rovnomerný pohyb). Z hľadiska možných záplav sú nepriaznivé mikropovodia v tvare obráteného trojuholníka alebo perovitého tvaru. V obidvoch mikropovodiach môže dôjsť ku koncentrácii povrchovo stekajúcej vody (zo zrážok alebo z topiaceho sa snehu). Záplavami sú postihnuté nielen oblasti nívkových tokov, ale aj podhorských bystrín.

Zosuvy sa výraznou mierou podieľajú na formovaní

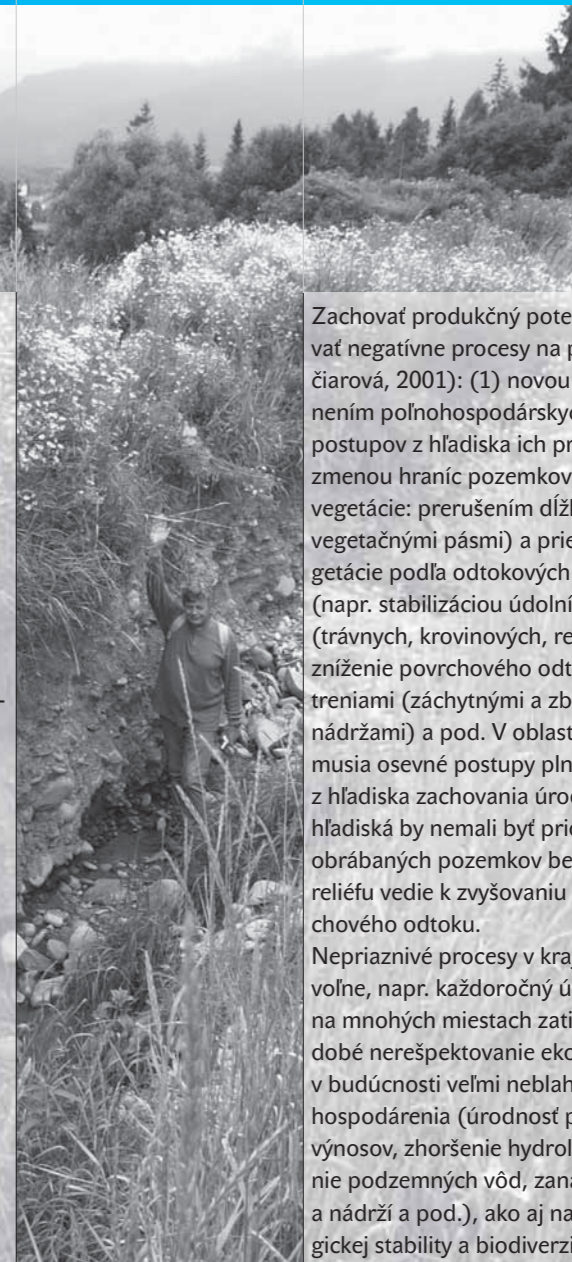

svahov, pri ktorých dochádza ku klzavým pohybom hornín alebo zvetralín po svahu. Na vznik zosuvov zohrávajú dôležitú úlohu najmä geologické a poveternostné pomery územia. Aj v tomto prípade je ľudský faktor veľmi významný. Na území Slovenska sú najviac postihnuté oblasti z flyšových hornín. Ide o oblasti severovýchodného a severozápadného Slovenska najmä okresy Čadca, Žilina, Dolný Kubín, Bardejov, Svidník, Košice-okolie, Prešov a i. Zosuvy sa často vytvárajú aj v sopečných pohoriach, v menšej miere môžu vzniknúť aj v iných oblastiach. Zosuvné oblasti sú limitujúcim ukazovateľom pre rôzne aktivity v krajine, ako sú napr. stavby, vodné nádrže, cesty a pod. Pri rozsiahlych zásahoch do terénu môže dôjsť aj v stabilnom území k vzniku zosuvov.

Optimalizácia využívania krajiny podľa priestorových plánovacích procesov

Na riešenie problémov životného prostredia sa veľmi účinne využíva už niekoľko desiatok rokov metodika krajinnokoekologického plánovania – metodika LANDEP. Zameriava sa na riešenie environmentálnych problémov pri zachovaní rozmanitosti foriem a podmienok života na Zemi. Krajinnokoekologické plánovanie patrí k tým metodickým postupom, ktoré možno využívať pri posúdení vhodnosti už existujúcich aktivít v krajine a tiež pri navrhovaní nových aktivít. Rozhodujúcim kritériom hodnotenia vhodnosti aktivít v krajine sú ekologické limity a regulatívy. V tomto smere práve metodika LANDEP môže tvoriť základný podklad pre rámcové usporiadanie, štruktúru a intenzitu využívania pozemkov, ako aj pre udržateľné využívanie prírodných zdrojov, zabezpečenie ekologickej stability a integrovanú starostlivosť o krajinu (Ružička, Miklós, 1982). Systémový charakter tejto metodiky sa prejavuje v spracovaní krajinnokoekologických podkladov so znalosťou zákonitostí krajiny ako geosystému, prvky a javy krajiny sú previazané vzájomnými vzťahmi a väzbami. Špecifikum krajinnokoekologického plánovania spočíva v tom, že je systémovo usporiadaný, otvorený účelový komplex aplikovaných krajinnokoekologických metód a metodík. Rieši nielen závažné problémy (územný systém ekologickej stability, ekologickú únosnosť, zraniteľnosť územia a i.), ale je zamerané aj na komplexné spracovanie územia (ekologicky optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia – krajinnokoekologický plán). Krajinnokoekologické plánovanie ako nástroj ekologickej organizácie územia je nevyhnutnou súčasťou priestorových plánovacích procesov (napr. dokumentácie ochrany prírody a krajiny, územných systémov ekologickej stability, pozemkových úprav, lesných hospodárskych plánov, vodných plánov, krajinného a územného plánu) a rôzne jeho postupy sú zakotvené aj do legislatívy.

Preventívne opatrenia pri manažmente krajiny

Koncentrácia povrchového odtoku zapríčinila vymletie obrovského výmoľa (kataster obce Smrečany, okres Liptovský Mikuláš) (snímka T. Hrnčiarová)

Literatúra
Hrnčiarová, T., 2001: Ekologická optimalizácia poľnohospodárskej krajiny (modelové územie Dolná Malanta). Veda, Bratislava, 134 s.
Pasák, V. a kol., 1984: Ochrana pôdy před erozi. SZN, Praha, 160 s.
Ružička, M., Miklós, L., 1982: Landscape-ecological planning (LANDEP) in the process of territorial planning. Ekológia (ČSSR), 1, 3, p. 297-312.

Zachovať produkčný potenciál pôdy, znížiť až eliminovať negatívne procesy na pôde možno zabezpečiť (Hrnčiarová, 2001): (1) novou štruktúrou plodín (rozmiestnením poľnohospodárskych plodín, resp. oševných postupov z hľadiska ich protieróznych účinkov); (2) zmenou hraníc pozemkov; (3) výsadbou protieróznej vegetácie: prerušením dĺžky svahu (protieróznymi vegetačnými pásmi) a priestorovým usporiadaním vegetácie podľa odtokových pomerov v mikropovodiach (napr. stabilizáciou údolnic); (4) zasakovacími pásmi (trávnymi, krovinovými, resp. lesnými porastov) na zníženie povrchového odtoku; (5) aj technickými opatreniami (záchytnými a zbernými priekopami, suchými nádržami) a pod. V oblastiach náhlych na eróziu musia oševné postupy plniť aj protieróznú funkciu z hľadiska zachovania úrodnosti pôdy. Mechanizačné obrábaných pozemkov bez ohľadu na konfiguráciu reliéfu vedie k zvyšovaniu erózie a k narastaniu povrchového odtoku.

Nepriaznivé procesy v krajine prebiehajú často pozvoľne, napr. každoročný úbytok ornej pôdy je na mnohých miestach zatiaľ nepatrný, ale trvalý. Dlhodobé nerešpektovanie ekologickej opatrení môže mať v budúcnosti veľmi neblahé účinky aj na ekonomiku hospodárenia (úrodnosť pôdy, zníženie hektárových výnosov, zhoršenie hydrologického režimu, znečisťovanie podzemných vôd, zanášanie vodných tokov a nádrží a pod.), ako aj na celkové zhoršenie ekologickej stability a biodiverzity krajiny. Významná je aj zmena využitia na trvalé trávne porasty, ktoré síce znamenajú záber ornej pôdy, no pritom sa neberie do úvahy rozdiel medzi plošným záberom pôdy a trvalou stratou pôdnej hmoty.

Návrh nelesnej drevinovej vegetácie by mal vychádzať nielen z potrieb zachovania genofondu a biodiverzity, ale aj zo **zadržania a usmernenia povrchového odtoku v mikropovodiach**, Súčasná poľnohospodárska krajina prechádza rôznou transformáciou. Snaha o maximálne využitie techniky nedovoľuje dôsledne akceptovať požiadavky ochrany prírody, ochrany prírodných zdrojov a návrhy projektov ÚSES. Efektívne využívanie pôdneho fondu je potrebné riešiť komplexne tak, aby boli vytvorené optimálne podmienky na ochranu pôdy a aj vody a zachovanie zdravého životného prostredia. Ekologizácia hospodárenia na báze krajinnokoekologického hodnotenia a environmentálneho myslenia by sa mala stať nevyhnutnou súčasťou každodenného bytia, pretože veľkým povodňam a ďalším negatívnym procesom sa neubránime, treba vedieť im len predchádzať a kritické miesta využívať len extenzívne.

Tatiana Hrnčiarová
Ústav krajinej ekológie SAV,
Štefánikova 3, P. O. Box 254,
814 99 Bratislava

Povodňové mapy a prístupy k povodňovému modelovaniu

Ladislav Garassy
Andrej Schmidt

Na obrázku mapa tokov Francúzska na povodňové modelovanie – zdroj NextMap dáta.

Prínos pre záujemcov o nehnuteľnosti a popisovne
Potreba vylepšených povodňových máp je v súčasnosti veľmi aktuálna. Posledné roky jasne dokazujú, že zemská klíma sa mení a prírodné katastrofy, napríklad povodne, prichádzajú častejšie ako v minulosti.

Povodňový model SR a metodika prípravy povodňových máp

Povodňový model Geomorfologickej regresie používaný na Slovensku je spoločným modelom vedúcej svetovej zaistovne Swiss Re a experta na tvorbu digitálnych modelov terénu spoločnosti Intermap Technologies. Ide o štatistický model určený na veľkoplošné modelovanie so strednou úrovňou presnosti. Presnosť je podobná presnosti 1D hydraulických modelov, ktoré štátna správa väčšinou využíva na modelovanie povodní v menších mestách a vo vidieckych oblastiach. Presnosť tejto metódy však veľmi závisí od presnosti digitálneho modelu terénu, keďže jej najdôležitejšími vstupmi sú charakteristiky terénu, ako sú vzdialenosť od toku, prevýšenie nad tokom a mohutnosť vodného toku. Digitálne modely terénu sa vytvárajú buď z vrstevnic existujúcich máp (ako je to pri súčasnom povodňovom modeli), alebo sa používajú metódy diaľkového prieskumu Zeme pomocou fotogrammetrickej, laserovej alebo radarovej technológie z lietadiel alebo z družíc.

Ďalším dôležitým vstupom sú referenčné povodňové mapy vybraných území, ktoré sa používajú na kalibráciu modelu. Tie sú buď namodelované presnejšími metódami, alebo ide o letecké snímky rozsahu skutočných povodní a z nich odvodené mapy hĺbok zaplavenia. Tu zber dát závisí od toho, v akom rozsahu sú v danom štáte prístupné presnejšie modely na určitých úsekoch riek a či sú k dispozícii snímky známych povodní.

2D hydraulické modely, ktoré sa začínajú používať na veľkoplošné mapy riečnych povodní, sa v minulosti kvôli obmedzeniam výpočtovej techniky používali len maloplošne v najdôležitejších mestách. Ako príklad je možné spomenúť dokončenie modelu riečnych povodní celého územia Francúzska, ktorý pokrýva 80 000 km riek. Bol vytvorený s použitím digitálneho modelu terénu NEXTMap s rozlíšením 5 m. Takéto rozsiahle projekty využívajúce veľmi presné vstupné dáta neboli predtým vôbec možné. Popri presnom modeli terénu a presnej riečnej sieti sú potrebné údaje o kapacite tokov, mapy protipovodňových opatrení, geologické a pôdne mapy, mapy využitia územia a hydrologické časové rady z vodomerných staníc. Údaje sa získavajú od rôznych zložiek štátnej správy, akými sú hydrometeorologické ústavy, geologické služby a podobne. Spoločnosť Intermap Technologies skúma možnosti vytvorenia

nového povodňového modelu Slovenska založeného na 2D hydraulike s využitím presnejšieho digitálneho modelu terénu získaného radarovou technológiou.

Možnosti využitia v poisťovníctve

Okrem máp potenciálneho rozsahu N-ročných povodní sa v súlade s Povodňovou smernicou EÚ vytvárajú mapy hĺbky zaplavenia a mapy maximálnej rýchlosti prúdenia povodňovej vody. Kombináciou máp hĺbok zaplavenia s mapami rýchlostí vznikajú mapy intenzity povodne. Tie sa následne spájajú s mapami možného rozsahu N-ročnej povodne a vytvárajú tak mapy povodňového ohrozenia, ktoré umožňujú posúdenie vhodnosti súčasného alebo budúceho funkčného využitia plôch a odporúčenia na obmedzenie prípadných aktivít na plochách v záplavovom území s vyššou mierou ohrozenia. Tento postup je možné využiť napr. v procese územného plánovania, pri návrhu opatrení na ochranu pred povodňami a pod. Mapy zraniteľnosti územia zobrazujú objekty a aktivity, ktoré se na danom území vyskytujú. Kombináciou zraniteľnosti a ohrozenia vznikajú mapy povodňového rizika, ktoré vyjadrujú mieru pravdepodobnosti výskytu nežiaduceho javu a jeho nepriaznivých dopadov na životy, zdravie, majetok alebo životné prostredie. Mapy hĺbok, intenzity, ohrozenia, zraniteľnosti či rizika povodne je možné využiť pri výpočte možných škôd na poistenom majetku v prípade celých portfólií a zaistenia (PML) aj na aktuálne či predpovedané povodňové scenáre a likvidáciu škôd (systémy výstrahy či včasného varovania). Pre vlastníkov nehnuteľností, ale aj pre poisťovacie trhy, sú zaujímavé systémy včasného varovania pred povodňou. S použitím aktuálnych informácií o povodňovej situácii a výstupov z predpovedných modelov hydrometeorologických ústavov možno pripraviť aplikácie, ktoré upozorňujú klientov poisťovní na blížiacu sa povodeň v mieste ich nehnuteľnosti, prípadne predpovedajú rozsah škôd na danom území. Okrem máp riečnych povodní sa vytvárajú aj mapy príválových povodní a pobrežných povodní. Pri modelovaní nebezpečenstva príválových povodní sú dôležité údaje o frekvencii, dobe trvania a intenzite zrážok na danom území, ako aj o typickom priebehu zrážok v čase, ktoré poskytujú hydrometeorologické ústavy.

Významným vstupom je infiltračná schopnosť pôdy a podložia a ich nasýtenosť predchádzajúcimi zrážkami. Pri pobrežných povodniach je zase dôležitá časová zhoda medzi prílivom a výskytom víchríc na mori. Preto sa využívajú modely periodického pohybu morskej hladiny kombinované s víchrícovými modelmi.

Porovnanie s ČR a so svetom

V roku 2003 bol český poisťný trh na špici vývoja a využitia povodňových máp. Nikde inde v Európe nebol dovtedy nasadený taký komplexne vyriešený problém vyhodnotenia poisťného nebezpečenstva povodne (rizikové zóny pre celé územie republiky, FRAT, MaGIS a v neposlednom rade integrované riešenia v prevádzkových systémoch poisťovní s využitím RMA Aquarius.NET).

Riešenie pre Českú republiku využilo spočiatku okrem iného aj skúsenosti z Nemecka. Jednoduchý systém podobný nástroju FRAT sa používal už od konca 90. rokov v rámci projektu asociácie poisťovní s názvom ZÜRS. Podobne sa inšpirovala asociácia poisťovní v Taliansku, ktorá spustila projekt SIGRA. Niekoľko rokov po uverejnení FRAT v ČR ministerstvo pre životné prostredie v Rakúsku spustilo systém HORA, ktorý ako jeden z prvých ponúkol informáciu o poisťnom riziku nielen poisťovníam a poisťným maklérom, ale aj verejnosti. Na Slovensku je systém na ohodnotenie nebezpečenstva povodne (podobný ako v ČR) v prevádzke od roku 2006. Vo Švajčiarsku a vo Veľkej Británii zastrešujú povodňové mapy štátne agentúry životného prostredia BAFU, resp. Environmental Agency.

Pri krátkej exkurzii za hranice Európy nájdeme podobné riešenia v USA. FEMA (Federal Emergency Management Agency) spolu s komerčnými subjektmi vytvárajú povodňové mapy, ktoré sa poskytujú poisťnému trhu i verejnosti. Obce sú povinné vytvoriť protipovodňové opatrenia, inak sa nemôžu zúčastniť na federálnom programe povodňového poistenia. Dokonca sa môže výstavba v nivách riek, ktorú obce povolia, považovať za nelegálnu. Veľký tlak na tieto systémy a informácie vytvárajú v posledných rokoch katastrofické udalosti, ktoré pravdepodobne aj pre zmenu klímy pozorujeme čoraz častejšie. Súbežne s technickým pokrokom sa postupne vylepšujú aj nástroje, ktoré je možné použiť pri odhadovaní prírodných katastrof, akými sú aj povodne. V spomínaných krajinách sa v minulosti rozhodli investovať čas, peniaze a energiu na vytvorenie relatívne presných nástrojov na odhadnutie rizika povodne. Výsledkom je napríklad lepšie ohodnotenie nebezpečenstva, zníženie strát, optimalizovanie zaistenia alebo vylepšený odhad možných škôd. Ostáva otázkou času, či aj slovenský poisťný trh zareaguje na tieto zmeny a pristúpi na vylepšenie a spresnenie bežne používaných nástrojov.

Ladislav Garassy, Andrej Schmidt
Intermap Technologies, s. r. o. – an Intermap Technologies Company

Detailný monitoring podmienkou kvality varovného systému

Hovoríme s Ing. Valérieu Wendlovou, vedúcou oddelenia Hydrologických predpovedí a výstrahy Slovenského hydrometeorologického ústavu

Čo je podstatou varovného systému SHMÚ? Kedy sa spustil v podobe, v akej ho poznáme? Akými technickými prostriedkami sa snímajú parametre, kde sa vyhodnocujú?

Varovný systém SHMU sa delí na meteorologický a hydrologický systém. Z hľadiska vytvárania hydrologickej výstrahy podkladom pre vydanie je predpoveď zrážok, zhodnotenie stavu nasýtenosti povodia a aktuálneho stavu hladín. Výsledkom je odborné posúdenie týchto podkladov a vydanie výstrahy pre danú oblasť. Túto podobu hydrologického varovania používame od septembra 2009.

Meteorologické výstrahy sa vydávajú na nebezpečné poveternostné javy súvisiace s počasím a jeho prejavmi. Počasie stále ovplyvňuje život spoločnosti a v niektorých situáciách aj veľmi výrazne. Snažíme sa našou výstrahou upozorniť napr. na silný nárazový vietor, intenzívne zrážky, poľadovicu, snehové jazyky a záveje, intenzívne sneženie a pod. V letnom polroku ide najmä o búrky a javy s nimi súvisiace.

Z toho vyplýva, že časť práce meteorológov sa týka javov, ktoré ovplyvňujú vydávanie hydrologických výstrah. Obe skupiny výstrah treba rozlíšiť, pretože napr. intenzívne zrážky sa už skončili a nie je dôvod na vydanie meteorologickej výstrahy, ale stále môžu pokračovať hydrologické výstrahy vzhľadom na ich špecifické podmienky.

Meteorologické výstrahy sa pripravujú pre jednotlivé regióny našej krajiny, pretože nebezpečné javy nemusia zasiahnuť celé Slovensko. Výstrahy sa zasielajú automaticky na kompetentné miesta, ktoré majú za úlohu ich ďalšie šírenie do lokalít, ktorých sa to týka. Keďže sa všetko mení a vyvíja, aj na tomto poli v poslednom období nastalo niekoľko zmien. Zintenzívnila sa medzinárodná spolupráca. Väčšina európskych krajín sa spojila v projekte informujúcom o nebezpečných javoch v jednotlivých krajinách. Takto napr. motorista vie, že môže čakať silnú poľadovicu napr. v niektorých častiach Nemecka a že v niektorých častiach Španielska zase hrozí extrémna denná teplota.

Predpokladá sa koordinácia meteorologickej a kvantitatívnej hydrologickej služby SHMÚ z hľadiska povodňového rizika? Akú má formu?

Koordinácia meteorologickej a hydrologickej služby funguje aj v súčasnosti. Obe služby sú na jednom pracovisku, úzko spolupracujú a každá hydrologická výstraha je vydaná na základe meteorologickej predpovede po vzájomnej konzultácii.

Ako sa vyhlasuje varovanie, aby sa včas dostalo k ohrozeným obciam a občanom?

Nie je problémom, že mnoho menších obcí nie je pripojených na internet?

SHMÚ na základe Zákona 7/2010 o ochrane pred povodňami zasiela správu e-mailom a telefonicky správcovi toku a Ministerstvu vnútra – civilnej ochrane. Tá prostredníctvom vyznamievacieho a varovacieho centra informuje všetky nižšie zložky až po obce. Pre informovanosť verejnosti uverejňuje danú výstrahu na internete.

Aká je tendencia ďalšieho vývoja systému varovania? Sú v susedných krajinách systémy lepšie?

Systém varovania obyvateľstva vo vyspelých európskych krajinách je v podstate rovnaký. Robí sa prostredníctvom civilnej ochrany (civil protection), ktorú riadi ministerstvo vnútra. Civilná ochrana je systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj na určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. Poslaním civilnej ochrany je chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie.

Je dostatok finančných zdrojov na zdokonaľovanie varovného systému? Nachádzate na vládnych miestach pochopenie pre jeho financovanie?

Doteraz všetky vlády, resp. Ministerstvo životného prostredia SR mali protipovodňovú ochranu medzi svojimi prioritami. Varovný systém SHMÚ zameraný najmä na hydrologické výstrahy a výstrahy pred nepriaznivými meteorologickými javmi je zložitý systém založený na poznani jestvujúceho stavu a predpovediach. Obe skutočnosti na seba nabaľujú množstvo informácií založených na pozorovaní, empirických vzťahoch a najmä vysokej premenlivosti. Dôležitá je komunikačná infraštruktúra. Preto čím detailnejší je monitoring, tým sú kvalitnejšie nástroje varovného systému. S detailnejším prístupom rastú na dokonalejší varovný systém náklady geometrickým radom.

(ip)

Pohľad z vesmíru

Čaká sa na reformu agrodotácií

Dietrich Heine

V roku 2014 vstúpi do platnosti agrárna reforma Európskej únie. Otvorí dvere pre poistenie viacerých rizík so štátnou podporou. Poistovne tak budú môcť využívať satelitné informácie.

Dietrich Heine má víziu. Dôležitú úlohu v nej hrá päť družíc, ktoré monitorujú zemeguľu. S ich pomocou sa má všeličo zjednodušiť. Na jednej strane vraj zoštíhli pracovné procesy, na druhej budú zo systému profitovať aj poľnohospodári. Tým si je finančný a personálny riaditeľ poistovne a člen predstavenstva Vereinigte Hagelversicherung VVaG (Vzájomná poisťovňa ľadovca) istý.

Zrýchlenie likvidácie

S pomocou satelitnej technológie bude možno predovšetkým rýchlejšie a precíznejšie likvidovať škody. Pri škodovej udalosti sa farmár heslom prihlási na internetovú stránku poisťiteľa v časti určenej pre členov a uvedie, ktoré polia ľadovec postihol. Škoda sa potom zaregistruje na príslušnom oblasťnom riaditeľstve. Budú vyslaní dvaja experti, aby škody zdokumentovali, preskúmali poľámané obilné stebľa, zrná vytlčené z klasov a polahnuté časti poľí. Nutným nástrojom ich práce bude smartphone alebo netbook. Nimi si prostredníctvom internetu stiahnu špeciálne satelitné snímky poľa, ktoré budú ukazovať chlorofylové zafarbenie pred ľadovcom a po ňom. Ihneď uvidia, ktoré oblasti boli poškodené silno, a budú môcť škody priamo zdokumentovať. Namiesto stohov papiera použijú na záznam svoj smartphone a škodu cez internet pošlú priamo na oblasťné riaditeľstvo.

Financovanie RapidEye

Myšlienka sa zrodila krátko po zjednotení Nemecka v roku 1990. Vtedy sa začal spoločný príbeh poistovne Vereinigte Hagelversicherung a piatich družíc. Znovuzjednotenie spôsobilo agrárnemu poisťovateľovi značné problémy. Poľnohospodárske veľkopodniky v nových spolkových krajinách mali už v čase NDR uzavreté poistenia viacerých rizík, ktoré ich okrem ľadovca chránili aj pre prípad sucha či napadnutia rastlín chorobami. V starých spolkových krajinách prevládalo poistenie len pre prípad ľadovca.

Desať rokov plánovania

V polovici 90. rokov sa spoločnosť Vereinigte Hagelversicherung začala zaujímať o projekt Nemeckého strediska pre letectvo a kozmonautiku. Jeho cieľom bolo vypustiť do vesmíru monitorovaciu družicu financovanú zo zdrojov súkromnej hospodárskej sféry. Špecializovaná poisťovňa sa do projektu investične zapojila a v roku 1998 sa

stala spoločníkom spoločnosti RapidEye AG. Lenže systém nebol dokončený. Prebiehali rokovania s bankami, keď na burzách praskla bublina dot.com. Financie sa podarilo zohnať až v roku 2004. Potom sa mohlo začať so stavbou družíc. Zostava RapidEye bola hotová o štyri roky. V auguste 2009 odštartovala z kozmodromu Bajkonur nosná raketa SS-80 a do vesmíru dopravila päť monitorovacích družíc. Odvtedy družice krúžia nad Zemou vo výške 639 kilometrov. Od jari 2009 by sa dali využívať na likvidáciu škôd spôsobených nielen ľadovcom, ale aj ďalších rizík. Je však treba prekonať niekoľko prekážok, ktoré sú mimo pôsobnosti Vereinigte Hagelversicherung.

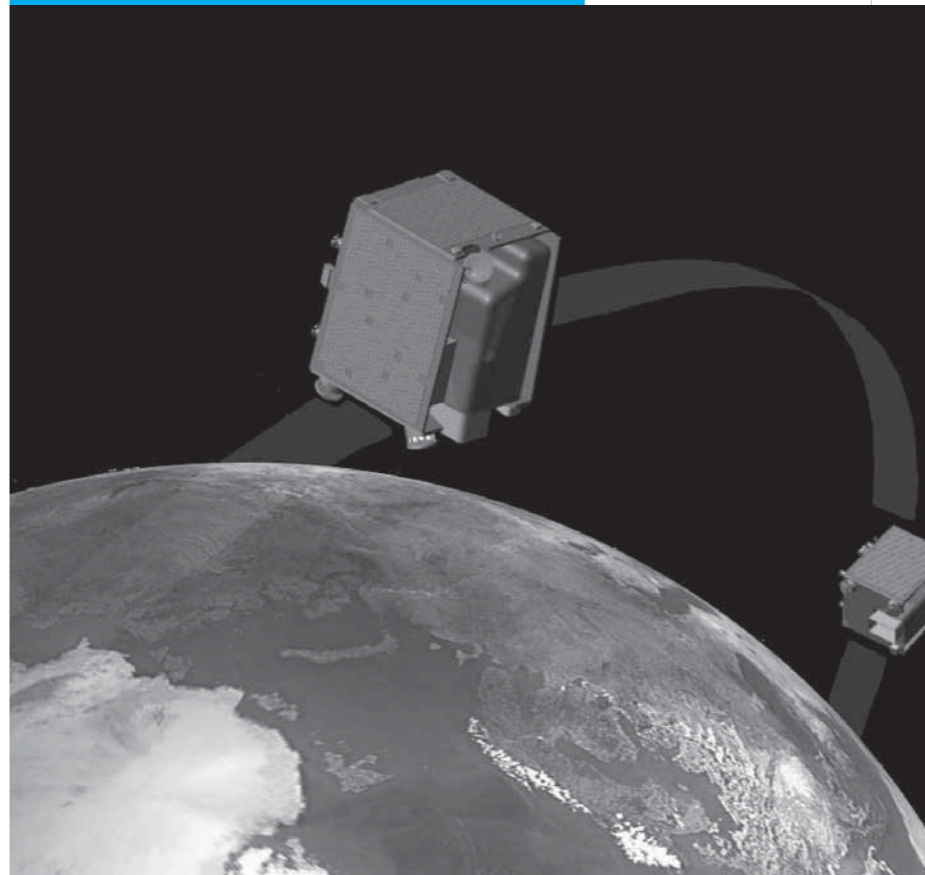
Prekážky: UTMS a federalizmus

Prvým úskalím je mobilná sieť UMTS, ktorá nie je plošne zavedená v celom Nemecku. Je však potrebná na to, aby mali smartphony, handheldy alebo netbooky zabezpečené mobilné pripojenie na internet skutočne z každého kúta Nemecka. Heine je presvedčený, že rozšírenie siete je len otázkou času. Druhé úskalie je zložitejšie: nemecký federalizmus. Aby družice mohli robiť snímky s vysokým rozlíšením, potrebujú presné obvodové súradnice poistených poľí. Tie však teraz takmer nikdy nezodpovedajú údajom z katastra, pretože mnohé polia sa skladajú z čiastočne vlastnej a čiastočne prenajatej pôdy. Farmári obhospodarujú pozemky tak, ako je to správne z hľadiska produkcie. Údaje by mal farmár poskytnúť príslušnému pôdohospodárskemu úradu, aby sa mu mohli vyplatiť dotácie. A práve v tom je problém: je 16 spolkových krajín a každá z nich má iný systém správy týchto údajov. Úplný chaos, hovorí Heine.

Riešenie prinesie výmenný obchod

Preto sa poisťovňa rozhodla pre výmenný obchod s názvom CropScan. Prostredníctvom spoločnosti Agro Risk Euro Scan GmbH, v ktorej Vereinigte Hagelversicherung vlastní 50 percent, ponúkne farmárom špeciálne satelitné snímky pre ich výrobo-technické potreby. Sú to napríklad snímky, ktoré fotografovanú oblasť rozložia na farebné spektrá, a poskytnú tak informácie o obsahu chlorofylu v rastlinách. Z nich potom vyplynú ďalšie poznatky, napríklad o potrebe hnojenia, o napadnutí chorobami či škodcami alebo o stupni zrelosti plodín. Tieto informácie sa poisťovne netýkajú. No aby mohli farmári CropScan využívať, musia uviesť obvodové súradnice svojich poľí, a tak sa Vereinigte Hagelversicherung dostane k potrebným údajom.

Využitie družicových údajov v poisťovníctve
Satelitnú techniku nevyužíva len spoločnosť Vereinigte Hagelversicherung, ale i najväčší svetový zaistovateľ Munich Re. Vyhodnocuje satelitné údaje pre svoju databázu prírodných katastrof. Munich Re úzko spolupracuje s RapidEye už od jeho založenia, hoci v ňom nemá majetkový podiel.

Precízne pôdohospodárstvo

CropScan je v prevádzke od marca. Mapy, ktoré dodáva RapidEye, zatiaľ využíva len časť farmárov, konkrétne tí, ktorí prevádzkujú tzv. precízne poľnohospodárstvo. Pri ňom sa zohľadňujú rozdiely pôdy a výnosové charakteristiky v rámci jedného poľa. Podľa stavu pôdy sa napr. dávkuje hnojivo. Na tento účel sa doteraz využívali digitálne mapy vytvárané pomocou drahého systému GPS, ktoré boli pre mnohých finančne nedostupné. Počet farmárov, ktorí budú uplatňovať precízne poľnohospodárstvo, v najbližších štyroch-piatich rokoch významne vzrastie. V roku 2013 sa bude opäť vyjednávať o agrodotáciách. „Potom už farmár pravdepodobne nebude dostávať paušálne dotácie 350 eur na hektár, pretože platby sa budú viazať na otázky ekológie a ochrany zdrojov,“ tvrdí Heine. Farmári s precíznym poľnohospodárstvom by dostávali z EÚ vyššie dotácie, čím by rástol záujem o využívanie systému CropScan. Náklady na jeho inštaláciu sú podstatne nižšie ako pri systéme GPS, ktorý neraz stojí aj 50 000 eur. CropScan

Päť družíc RapidEye má prehľad o všetkom – vo výške 639 km obletí Zem 15-krát za deň.

z technického hľadiska môže používať ktokoľvek, stačí mu počítač s pripojením na internet.

Čakanie na rok 2014 a agrárnu reformu

A ako je to s poistením viacerých rizík? V mnohých krajinách, v USA, Litve, Španielsku či Turecku sa farmári môžu poistiť pre prípad rizík, ako je sucho alebo mráz, so štátnym kofinancovaním. Bez neho poistenie viacerých rizík nefunguje. Poistné by bolo také vysoké, že podnik by ho vôbec nemohol uzavrieť. Vlna horúčav v roku 2003 spôsobila v Nemecku, Taliansku a Francúzsku straty úrody za desať miliárd eur. V Nemecku štát nepripláca nič. Heine vkladá nádej do reformy agrárnych dotácií. Predpokladá sa, že od roku 2014 sa budú podporovať opatrenia z oblasti riadenia rizík. To by znamenalo, že jednotlivé krajiny by mohli dostávať peniaze z Bruselu, len ak budú zo štátnych prostriedkov podporovať poistenie viacerých rizík. Cesta pre tieto poisťky by tak bola v Nemecku voľná.

Falk Sinß

Prevzaté z Versicherungswirtschaft 6/2010, krátené

RapidEye

Päť monitorovacích družíc obletí zemeguľu 15-krát denne, kryje plochu štyri milióny štvorcových kilometrov. Kamera priebežne v pruhoch sníma zemský povrch (princíp pushbroom). Pruh je široký 77 km, dlhý 1 500 km, rozlíšenie je 6,5 m. Obrazové záznamy odosiela anténa v Nórsku na pozemnú stanicu do sídla spoločnosti RapidEye AG v Brandenburgu na Havele. Kamery majú päť spektrálnych pásiem, zobrazujú zemský povrch v modrej, zelenej a červenej, blízkej infračervenej a tzv. red-edge. Kanál red-edge informuje o obsahu chlorofylu v rastlinách. Vďaka nemu sa dá získať predstava o vitalite vegetácie. Okrem spoločnosti Vereinigte Hagelversicherung sa na financovaní RapidEye podieľa Európska únia, spolková krajina Brandenburg, Nemecké stredisko pre letectvo a kozmonautiku, Kayser-Threde a medzinárodné bankové konzorcium.

Uvedomenie si spoločnej zodpovednosti v poisťovníctve

Komisia pre európsky sektorový sociálny dialóg v poisťovníctve (ISSDC) vznikla v roku 1999. Od začiatku sa zaoberala témami odborného vzdelávania, kvalifikácie, organizácie práce, prístupu k povolaniu sprostredkovateľa v poisťovníctve a pod.

Od roku 2002 bolo kľúčovou témou odborné školenie, vzdelávanie. Sociálni partneri však neschválili spoločnú deklaráciu, ktorá sa týkala celoživotného vzdelávania. Preto bol sektorový sociálny dialóg v poisťovníctve do roku 2004 prerušený.

S odstupom času si sociálni partneri uvedomovali potrebu udržiavania sociálneho dialógu v poisťovníctve. Dohodli sa na spoločnom stanovisku vo forme Deklarácie európskych sociálnych partnerov týkajúcej sa sociálneho dialógu v poisťovníctve. Dokument sumarizuje ich očakávania od ISSD v zmysle vplyvov, dôsledkov, pridanej hodnoty a obsahuje témy spoločného záujmu v poisťovníctve. Deklarácia je aj odrazom skutočnosti, že obe strany – strana zamestnancov aj zamestnávateľov – dosiahli spoločné porozumenie pre budúcu spoluprácu a postup v ISSDC. Komisia pre európsky sektorový sociálny dialóg v poisťovníctve na svojom plenárnom stretnutí v septembri 2007 úspešne znovu spustila dialóg.

CEA – Európska federácia asociácií poisťovní a zaistovní, ktorej je SLASPO členom, je sociálny partner reprezentujúci poisťovacie a zaistovacie spoločnosti v Európskom sektorovom sociálnom dialógu v poisťovníctve (ISSD) a jeho príslušnej Komisii – Komisii pre európsky sektorový sociálny dialóg v poisťovníctve (ISSDC). CEA spolu s AMICE (Asociácia vzájomných poisťovní a družstevných poisťovní) a BIPAR (Európska federácia sprostredkovateľov v poisťovníctve) zastupuje stranu zamestnávateľa. UNI Europa reprezentuje zamestnancov v ISSD a združuje odbory z jednotlivých členských krajín.

Aktivity

Jedným z projektov, na ktorom sa zúčastnilo aj Slovensko, bolo napomáhanie integrácie sociálnych partnerov z nových členských štátov v poisťovacom sektore (2008). V ňom sa Európska komisia rozhodla primäť nové členské štáty (Česko, Slovensko, Maďarsko) k participácii na Európskom sociálnom dialógu (ESD).

SLASPO sa pridalo aj k spoločnému stanovisku európskych sociálnych partnerov v poisťovníctve o demografických výzvach európskeho poisťovacieho sektora. Je výsledkom dvojročnej diskusie

Projekt európskych sociálnych partnerov v poisťovníctve – demografia

sociálnych partnerov a výmeny skúseností k tejto problematike. Dokument pripúšťa, že niektoré nástroje a metódy identifikované sociálnymi partnermi na riešenie problematiky demografických zmien sa v poisťovacom sektore už do istej miery uplatňujú. Je to dané najmä skutočnosťou, že sektor si už uvedomuje nutnosť ich implementácie. Mnoho poisťovacích spoločností začalo prehodnocovať svoju zamestnaneckú stratégiu na prítiahnutie a udržanie talentov.

V stanovisku sa uvádza, že práve pre poisťovací sektor je potrebné, aby sa vnímal ako atraktívna oblasť priemyslu so zaujímavými kariérnymi možnosťami, najmä v porovnaní s bankovým sektorom. Preto si tento sektor uvedomuje potrebu zintenzívnenia svojho úsilia v oblasti demografických výziev.

Sociálni partneri opisujú príčiny aktuálnosti tejto témy. Ide predovšetkým o nízku pôrodnosť, pre ktorú je podiel mladšej generácie vstupujúcej na trh práce výrazne menší a nebude kompenzovať rastúci podiel občanov v dôchodkovom veku. Demografické zmeny sa dotýkajú tak poisťovateľov, ako aj sprostredkovateľov a zamestnávateľov v poisťovníctve.

Stanovisko hodnotí proces vysporiadania sa s dôsledkami starnúcej populácie ako veľmi náročný. Uvádza, že je potrebné

1. umožniť skúseným a motivovaným starším zamestnancom pokračovať v kariére aj po dosiahnutí dôchodkového veku, ak si to želajú,
2. prilákať a prítiahnuť nové talenty potrebné pre trvalo udržateľnú, kvalifikovanú a rozmanitú pracovnú silu.

Sociálni partneri identifikovali atraktivnosť a prístupnosť ako dve kľúčové záležitosti poisťovacieho sektora. Preto sa rozhodli orientovať svoje aktivity na

- a) vyváženie pracovného a súkromného života,
- b) udržanie zamestnatelnosti a rozvoja kariéry,
- c) bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Vyváženie pracovného a súkromného života

Sociálni partneri rozpoznali potrebu tejto rovnováhy ako komplexnú záležitosť. Ovplyvňuje všetkých zamestnancov, ale vníma sa individuálne. Pre zatriktívnenie poisťovacieho sektora radia sociálni partneri zamestnávateľom ponúkať širokú škálu pracovných modelov.

Sociálni partneri zistili, že vyváženosť je obzvlášť kľúčová u žien. Často môžu cítiť, že musia prispô-

sobiť svoje ambície potrebám rodiny, napríklad starostlivosti o deti a starších príbuzných. Na to, aby sa všetkým, bez ohľadu na pohlavie, umožnilo vstúpiť na pracovný trh alebo vrátiť sa do práce po prestávke, stanovisko hodnotí praktiky, ako napríklad flexibilný pracovný čas, model polovičných pracovných úväzkov, aktivity na návrat do práce, možnosti pracovať z domu a technologicky flexibilné možnosti (telepráca) ako užitočné nástroje, ktoré prispievajú k atraktivnosti zamestnania v poisťovníctve a pomôžu prítiahnuť a udržať talenty.

Flexibilitu opisuje materiál ako dôležitý prvok počas pracovného života nielen starších zamestnancov. Politika spoločnosti, ktorá starších zamestnancov motivuje, aby zostali v spoločnosti, ponúkajúc im alternatívne a menej náročné pracovné dojednania, je hodnotená ako účinná a overená. Môže zahŕňať skrátenie pracovného času, väčšiu flexibilitu pracovného času a jednotlivé opatrenia, ktoré riešia špecifické potreby starších osôb atď.

V dokumente sa spomína aj rozvoj a rozšírenie starostlivosti o deti a poskytovanie rôznych foriem pomoci a starostlivosti o deti (poukážky), ktoré majú umožniť rodičom, aby prijali také pracovné modely, ktoré sa im hodia, či už na celý alebo polovičný pracovný úväzok. Sociálni partneri sa domnievajú, že členské štáty EÚ majú kľúčovú úlohu v poskytovaní adekvátnej starostlivosti o deti. Víťajú barcelonské ciele týkajúce sa zariadení starostlivosti o deti predškolského veku ako pozitívny krok.

Udržanie zamestnatelnosti a rozvoja kariéry

Sociálni partneri sú presvedčení, že celoživotné vzdelávanie významne prispieva k dlhodobej zamestnanosti, keďže je v prospech zamestnancov, zamestnávateľov a štátu. Investície do školení a vzdelávania sú spoločnou zodpovednosťou všetkých troch strán. Neustále zlepšovanie pracovných zručností považujú za nevyhnutné pre pracovný život a individuálny profesionálny rozvoj. Zvyšovanie zručností je rozhodujúce pre udržanie motivovaných zamestnancov. Kontinuálne vzdelávanie starších zamestnancov považujú za dôležité pre ich udržanie ako majetku spoločnosti. Stanovisko zdôrazňuje, že každý zamestnanec má právo na vzdelanie potrebné na jeho prácu. Zručnosti zamestnancov by sa mali obnovovať v súlade so zmenami v priemysle. Zamestnanci by mali byť motivovaní k účasti na vzdelávacích programoch a prevziať tak zodpovednosť nad svojou kariérou.

Mgr. Michaela Barcajová

Prevzatie zodpovednosti za vlastné vzdelávanie a kvalifikáciu považujú za záujem zamestnancov. Pri rozvoji schopností zamestnancov kľúčovú úlohu v zohrávajú zamestnávatelia. Mali by zamestnancov motivovať na rozvoj a zlepšovanie ich zručností a schopností, ktoré potrebujú na efektívny výkon práce. Zamestnanci musia byť prístupní celoživotnému vzdelávaniu a musia prevziať zodpovednosť za svoju zamestnatelnosť.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Stanovisko sociálnych partnerov naznačuje, že zamestnávatelia a zamestnanci majú spoločnú zodpovednosť za vytvorenie zdravého pracovného prostredia s pracovnými podmienkami, ktoré prispievajú k plnohodnotnému pracovnému životu. Zamestnávatelia môžu pomôcť vytvorením pracovného prostredia a uplatnením postupov, ktoré podporujú zdravie ich zamestnancov.

Zamestnanecký riadiaci systém ochrany zdravia môže pomôcť prostredníctvom takých iniciatív, ako sú cvičenie, výživa a poradenstvo o zvládaní stresu, asistentská linka pomoci pre zamestnancov a lekárske prehliadky. Stanovisko priznáva, že zamestnávatelia nie sú zodpovední za súkromný životný štýl zamestnancov. Preto bude konečný úspech týchto opatrení závisieť od vôle každého jednotlivca.

Stanovisko sa zmieňuje aj o medzisektorovej rámcovej dohode z roku 2004 o strese vyplývajúcom z práce. Tá naznačuje, že stres môže ovplyvniť ktorékoľvek pracovisko a ktoréhokoľvek pracovníka bez ohľadu na veľkosť spoločnosti, oblasť činnosti alebo formu pracovnej zmluvy či vzťahu. Sociálni partneri v poisťovníctve podporujú túto dohodu a súhlasia, že zvládnutie stresu pri práci môže viesť k vyššej výkonnosti a zlepšeniu zdravia a bezpečnosti pri práci s ekonomickými a sociálnymi výhodami pre podniky, pracovníkov a spoločnosť. Sociálni partneri vyzývajú zamestnávateľov a zamestnancov v poisťovníctve, aby prijali opatrenia na zistenie príčiny škodlivého pracovného stresu a prijali pozitívne opatrenia na zabránenie, odstránenie alebo zníženie, ak je to možné.

Európski sociálni partneri v poisťovníctve spoločným stanoviskom vyzvali členov a zainteresované strany v poisťovníctve, aby zvažili, prípadne prehodnotili svoje metódy v kontexte stanoviska.

Mgr. Michaela Barcajová
manažérka pre legislatívu
Slovenská asociácia poisťovní

Poistné aspekty ropnej havárie v Mexickom zálive

Informácie o vývoji ekologickej katastrofy v Mexickom zálive, ktorá sa začala explóziou na vrtnéj plošine Deepwater Horizon 20. apríla t. r., pripomínajú pohyb hojdačky. Aj keď sa už niekoľkokrát objavili správy o definitívnom zastavení úniku ropy do mora, vzápätí sa zase ukázalo, že optimizmus technikov a záchranárov bol predčasný.

Čo však je isté, to je astronomická výška škôd. Hoci ani ich vyčíslenie ešte nie je konečné, nič to nemení na fakte, že ide o najťažšiu ranu životnému prostrediu v modernej histórii ľudstva. So všetkým, čo s tým súvisí.

Exxon Valdez podstatne lacnejší

Prípade bude mať dopad aj na svetové poistovníctvo, ale vďaka niektorým zvláštnostiam amerického práva sa následky zrejme udržia v prijateľných hraniciach. S istotou o tom rozhodnú až predpokladané súdne procesy. Predstavu o časovej a finančnej náročnosti vyjasnenia podobných prípadov si možno utvoriť aj podľa toho, že dosiaľ najväčšia katastrofa tohto druhu – havária tankera Exxon Valdez na Aljaške – sa odohrala už pred 21 rokmi, ale súdne spory okolo nej stále trvajú. Podľa newyorského Ústavu poistných informácií len náklady na odstránenie uniknutej ropy dosiahli vtedy 2,5 miliardy amerických dolárov. Ďalších sedem miliárd si vyžiadali súdne procesy, pokuty a vyrovnanie sa zúčastnených strán.

V prípade terajšej havárie na ťažobnom poli Macondo, kde bola plošina, budú všetky položky niekoľkonásobne vyššie. Americká vláda už prinútila britský koncern BP, aby zriadil osobitný fond vo výške 20 miliárd amerických dolárov, z ktorého by sa mali hrať náklady na odstránenie katastrofy. Odborníci pochybujú, že táto suma postačí.

O čom nie sú pochybnosti, to je náhrada majetkových škôd súvisiacich s potopením samotnej plošiny. Podľa spomenutého newyorského ústavu vecná škoda dosahuje 560 miliónov dolárov. Poistovní a zaistovní, ktorých sa platby budú týkať, je niekoľko. Napríklad mníchovská zaistovňa Munich Re počíta s podielom 60 miliónov eur, hannoverská zaistovňa Hannover Rück ručí za škody na plošine vo výške 40 miliónov eur.

Nielen BP

Náklady na náhradu za zánik samotnej plošiny sú však len zlomkom toho, čo príde po vyčíslení škôd súvisiacich s ručením jednotlivých zúčastnených firiem za spôsobené škody. Teoreticky do tejto kategórie spadajú najmä výpadky príjmov rybárskych spoločností a prístavov v piatich pobrežných štátoch USA. K tomu sa pridávajú aj platby za zranenia a

Vyrovnanie potrvá dlhé roky

úmrtia v dôsledku katastrofy (len priamo na plošine zahynulo pri výbuchu jedenást robotníkov, ďalších sedemnást bolo zranených), ako aj za dlhodobé škody na životnom prostredí.

Poistovne čiastočne chráni americký zákon (Oil Pollution Act). Stanovuje hornú hranicu ručenia za spôsobené škody pre držiteľov licencií na ťažobných úsekoch na 75 miliónov dolárov – čo je pri tejto katastrofe zanedbateľná suma. Nie náhodou sa v senáte objavil návrh zákona na zvýšenie hranice na desať miliárd dolárov.

Ale nech už je tak či onak, výška sumy, ktorú poistovne napokon zaplatia, bude závisieť od mnohých okolností – vrátane rozhodnutí súdov. Málokto z zúčastnených strán totiž zaplatí dobrovoľne. Veď hoci sa vo svetovej tlači uvádza spravidla len meno spoločnosti British Petroleum, pravdou je, že v konzorciu s licenciou na ťažbu ropy na konkrétnom poli má BP podiel len 65 percent. Ďalších 25 percent patrí houstonkej spoločnosti Anadarko Petroleum a zvyšných desať percent má japonská spoločnosť Mitsui Oil Exploration. A aj tu je možných obetných baránkov ešte niekoľko. Zo všetkých najohrozenejšia je spoločnosť Halliburton, ktorá na miesto vrtnú dodávala cement. Prevádzkovateľom plošiny bola vrtná spoločnosť Transocean, ale časťou spoločného podniku bol napríklad aj výrobca vysokotlakových ventilov Cameron.

Tieto okolnosti sú z hľadiska skúmania poistných aspektov celej záležitosti dôležité preto, lebo zlú východiskovú pozíciu budú mať napokon tie spoločnosti (a ich poistovne), ktorým zostane v rukách čierny Peter. A všetko nasvedčuje, že BP ho už drží. Americká tlač hovorí o hrubej nedbalosti, vedomom nedodržaní predpisov a priamom porušení zákoných bezpečnostných noriem.

Zlé svetlo vrhá na túto spoločnosť aj fakt, že BP nebola poistená na medzinárodnom poistovacom trhu, ale vlastnou dcérskou spoločnosťou Jupiter so sídlom na britskom ostrove Guernsey – teda fakticky sama u seba. Jupiter nemá dokonca ani americkú licenciu a z 95 percent kryje jeho aktivitu v USA poistovňa AIRCO, dcérska spoločnosť AIG.

Odhady poistovní a zaistovní

Spoločnosti Dow Jones uskutočnila v tejto súvislosti medzi odborníkmi prieskum. Tí očakávajú, že za ekologické škody zaplatí londýnska poistovňa Lloyd's of London medzi 300 až 600 miliónmi dolárov. Na ďalšie zúčastnené poistovne by už mali pripadnúť o niečo menšie podiely. Britská skupina Catlin Group očakáva platby vo výške 40 miliónov dolárov, Lancashire Holdings a Chaucer Holdings „len“ po 25 miliónov dolárov. Austrálska poistovňa QBE Insuran-

ce Group počíta s náhradou vo výške 16 miliónov amerických dolárov. Swiss Re kalkuluje asi s dvesto-miliónovou záťažou, takisto v amerických dolároch. Optimizmus neskrýva ani Munich Re, ktorá v tomto prípade bude podľa vlastného odhadu platiť iba „trojmiestnu sumu v miliónoch eur“. Všetci pritom potvrdzujú, že zriadenie osobitného fondu BP na likvidáciu následkov katastrofy vo výške 20 miliárd dolárov na poistné aspekty prípadu nebude mať vplyv.

Celkové odhady náhrady škôd, ktoré budú musieť uhradiť poistovne, sa pohybujú medzi 1,4 mld. a 3,5 mld. dolárov. Nižší údaj uviedla špecialistka Julia Aasbergová z londýnskej poistovne Allianz Global Corporate & Specialty, vyšší je z dielne ratingovej agentúry Moody's. Kým sa však zúčastnené strany dopracujú k presnej sume, uplynú roky.

Horiaca plošina Deepwater Horizon.

Nákladné bolo nasadenie záchranných tímov.

Jozef Gárik
Snímky archív.

Letné požiare upriamili pozornosť na ruské poistovníctvo

Podľa oficiálnych štatistík je v Rusku poistených proti požiaru len sedem percent domov. A obľúbené drevené chaty na okrajoch miest, nazývané dače, si poistujú len dve percentá Rusov. Keď potom vypukne požiar, ako uprostred tohtoročného leta, majitelia domov stoja náhle pred hrbou ruín – a s prázdnyimi rukami. Čo je však z hľadiska ekonomiky horšie, vo veľkom meradle sa podobný stav týka aj poľnohospodárskych a priemyselných podnikov.

Ťažká katastrofa letných týždňov preto vrhá nepriaznivé svetlo na celú ruskú poistovaciu kultúru. Traduje sa, že väčšina Rusov považuje poistenie za diablove dielo, za obyčajnú čiernu dieru, do ktorej človek hádže peniaze, ale len málokedy z nich dostane aj niečo naspäť. Isté preto je, že v ruskom poistovníctve sa musí mnohé zmeniť. V tejto krajine je 680 spoločností, ktoré sa zaoberajú poistovacími službami. Často ide o banky, ktoré sú súčasťou štátnych koncernov, a ako také poistujú ich riziká. Počet poistovacích spoločností pritom už značne klesol, koncom 90. rokov ich bolo vyše 1 500.

A „vymieraniu“ ešte nie je koniec. Aktívne tomu pomáhajú aj zákonodarná moc, lebo konsolidácia odvetvia je plne v zhode s cieľmi Putinovej vlády. Vo februári prešiel v Dume zákon, ktorý zvýšil minimálnu výšku vlastného imania poistovacích spoločností. Ešte pred vypuknutím lesných požiarov uzrela svetla legislatívna norma, ktorá núti veľké koncerny, aby boli poistené proti veľkým rizikám.

V každom prípade sú tak poistené aspoň ropovody, zato napríklad drevárske fabriky už nie. I zodpovednostné poistenie auta je pre občanov, pochopiteľne, povinné, ale dlhodobé poistovacie produkty sú zatiaľ rozšírené len minimálne. Platí to najmä o životnom poistení, ktorého podiel na celkovom objeme poistných operácií netvorí v Rusku ani desať percent. Priemerný svetový ukazovateľ je 58 percent.

Podľa nemeckého ekonomického denníka Der Handelsblatt je zatiaľ najaktívnejšou globálnou poistovňou, ktorá sa odvážila podnikáť na nerozvinutom ruskom trhu vo veľkom štýle, spoločnosť Allianz. Roku 2001 vstúpili Nemci do miestnej poistovne Rosno, v ktorej o šesť rokov neskôr získali za 750 miliónov dolárov väčšinu. Táto značka dnes patrí vo všetkých oblastiach poistenia do desiatky najväčších ruských poistovateľov. Vplyvom krízy sa jej tržby vlni znížili o pätinu, po požiaroch sa však dopyt po poistovacích službách v Rusku náhle zvýšil. Podľa slov riaditeľa poistovne Rosno Hannesa Chopru, „letná katastrofa je pre Rusko spoločenskou drámou, ktorá s veľkou pravdepodobnosťou prispeje k tomu, že poistná kultúra v tejto krajine sa zásadne zmení“. Pravda, to ešte chvíľu potrvá. Dôvodov na zdržanlivosť je totiž dosť. Zahraničných záujemcov o podnikanie v tomto odvetví obmedzuje, že konkurencia je stále silne obmedzená. Štátne koncerny uzatvárajú lukratívne zmluvy výhradne s domácimi poistovacími ústavmi, takisto

štátnymi. Aj energetický veľikán Gazprom je poistený len u jednej poistovne – a to u vlastnej dcéry Sogaz. A stále platí, že pre vstup na ruský trh treba mať veľmi dobré politické kontakty. Rolu zohráva takisto skutočnosť, že pre poistovateľov existujú vo svete aj zaujímavejšie trhy, než akým je Rusko.

I tak však má Allianz nasledovníkov. Švajčiarska poistovacia skupina Zurich Financial Services v roku 2007 kúpila 66 percent ruskej poistovne Nasta a získala aj opciu na získanie jej stopercentného balíka akcií do konca roku 2010.

Už niekoľko rokov je na ruskom trhu aktívny aj český podnikateľ Petr Kellner a jeho spoločnosť PPF v spojení s koncernom Generali. Pôvodne sa zaujímal o väčšinový podiel v poistovni Ingosstrach. Keď sa však rokovanie dostalo do slepej uličky, pozornosť obrátil na poistovňu VSK, ktorá vznikla v roku 1992 najmä na poistovanie príslušníkov armády.

Rakúska skupina Vienna Insurance Group získala už skôr menšie (pätnásťpercentné) podiely v ruských poistovniach Standart Rezerv a Solidarnost dľa žizni, ktoré sú od februára 2010 súčasťou veľkého poistovacieho holdingu MSK (Moskovskaja strachovaja kompanija). V menšej miere sú potom v Rusku zastúpené aj ďalšie veľké značky svetového finančnictva a poistovníctva ako Fortis alebo ING.

Podľa odhadov bude odstránenie následkov letných požiarov v Rusku stáť minimálne 15 – 20 miliárd dolárov. Do škôd totiž treba zahrnúť aj také položky, ako zastavenie výroby vo veľkých priemyselných závodoch (trebárs Volkswagenu v Kaluge, či leteckej fabrike MIG pri Moskve) alebo opätovné zavodenie močiarov a rašelinísk. Koľko z toho uhradí poistovne nie je vzhľadom na komplikovanosť problematiky zatiaľ známe. Dá sa však predpokladať, že ruské poistovníctvo sa už do stavu pred ničivou katastrofou nevráti.

Najväčšie ruské poistovne v roku 2009 podľa výšky prevzatého poistného prémie (bez zdravotného poistenia) v miliardách rublov

Ingosstrach	44,67
Sogaz	38,93
Reso-Garantija	30,43
Rosno	19,83
Vojenno-strachovaja kompanija (VSK)	19,53
Alfa	19,31
Rosgosstrach	14,40
Uralsib	12,28
Renaissance	10,33
ŽASO	9,54

Ďalšie veľké poistovne: Soglasje, Delta Polis, Russo-Garant, Jakor, Skala Garant, Vita Polis atď.

Smernica o právach spotrebiteľa rozdeľuje poslancov

Viviane Redingová

Správa EP k tejto legislatíve sa sústreďuje najmä na posledné štyri kapitoly navrhovanej smernice, ktoré sa venujú všeobecným podmienkam kúpnych zmlúv a záverečným ustanoveniam.

Práva spotrebiteľa v kúpnych zmluvách sa v EÚ riadia štyrmi individuálnymi smernicami – o neférových zmluvných podmienkach, o predaji a záruke na spotrebný tovar, o predaji na diaľku a o podomovom predaji. Pochádzajú z 80. a 90. rokov. Odtedy mnohé členské krajiny prijali prísnejšie pravidlá. V EÚ sa uplatňuje mix rôznych zákonov, čo spôsobuje rozdiely v tom, na čo má spotrebiteľ nárok. To spôsobuje zmätok a neprospejeva obchodu.

Návrh novej smernice na ochranu spotrebiteľa z roku 2008 by mal zjednotiť pravidlá zlúčením štyroch smerníc do jedného textu – smernice o harmonizovaných pravidlách. Cieľom je zlepšenie fungovania jednotného trhu pre spotrebiteľov, ako aj povzbudenie obchodníkov, aby predávali aj za hranice. Na to je potrebné, aby mali spotrebiteľia väčšiu právnu istotu a dôveru v cezhraničné nákupy.

Navrhovaná smernica sa týka kúpnych zmlúv na tovary a služby. Špecificky pokrýva otázky, ako je poskytovanie informácií pred uzavretím zmluvy, pravidlá o dodaní tovaru, lehoty na možné vrátenie tovaru pri predaji na diaľku, opravy, náhrady, záruky a nové technológie predaja.

Spravodajca, nemecký europoslanec Andreas Schwab (EPP), navrhuje podstatnejšie zmeny štruktúry smernice a obhajuje variabilný prístup k harmonizácii. Ďalší europoslanci však majú zo zmien štruktúry smernice obavy.

Ani členské štáty nie sú v tejto otázke jednotné. Niektoré podporujú skôr cieľnú harmonizáciu na rôznom stupni podľa typu spotrebiteľských zmlúv.

Pôvodný návrh Komisie, ktorý predložila prvá Barrosova Komisia, žiadal plnú harmonizáciu. Nová exekutíva tvrdí, že potrebná je skôr cieľná harmonizácia.

Komisárka pre spravodlivosť a základné práva Viviane Redingová uviedla, že ak sa o legislatívne nedosiahne dohoda v prvom čítaní, zväží predloženie nového textu.

(EA)

Za tragédiu v Duisburgu bude platiť Axa

Letné festivaly sú veľkou módou posledných desiatich-dvadsiatich rokov. Nekončia sa však vždy šťastne, ako o tom svedčí napríklad vlnaňšia trenčianska Pohoda a tohto roku zase Loveparade v nemeckom Duisburgu. V júli pri nej zahynulo v tlačnici devätnásť osôb a ďalších 510 bolo zranených. Mesto, ktoré je známe ako jedno z centier ťažkého priemyslu v Porúří, sa tak dostalo do pozornosti sveta v smutnom a negatívnom kontexte.

Po nešťastnej udalosti začali úrady i tlač s hľadáním vinníka. Vyšetrovanie bude pozorne sledovať najmä nemecká pobočka francúzskej poistovne Axa, v ktorej bol poistený organizátor festivalu Lovapent. Za škodu totiž zaplatí v konečnom dôsledku ten, kto paniku zapríčinil. Je však pravdepodobné, že s konečnou platnosťou o tom rozhodne až súd. K tomu sa priklonil aj Christian Lübke, hovorca Zväzu nemeckých poistovní.

Podľa informácie novin Financial Times Deutschland bol organizátor poistený na 7,5 mil. eur a v tomto zmysle splnil zákonnú povinnosť o ručení za možné škody. Poistovňa Axa platnosť vlastných zmluvných záväzkov už aj potvrdila. Ak by spôsobená škoda bola vyššia, príde na rad majetok usporiadateľa a konateľa spoločnosti Lovapent Rainera Schallera, ktorý je v Nemecku známy tiež ako majiteľ siete posilňovní McFit.

V prvej etape pôjde najmä o náhradu nákladov zdravotným poistovním za ošetrovanie zranených účastníkov podujatia. Tu však bude potrebné vyhodnotiť aj prípadnú spoluvinu mesta, ktoré súhlasilo s konaním tejto neúmerne veľkej akcie v relatívne obmedzenom priestore a navyše len s jednou prístupovou cestou v podobe dvestometrového tunela. Duisburský starosta Adolf Sauerland síce vyjadril ľútosť nad tragickým priebehom festivalu, ale možnú zodpovednosť mesta zahmlieval, a aj preto ho obyvatelia pri následnej návšteve miesta tragickej udalosti vypískali.

(jg)

Snímka archív.

Zdroj: Rosstrachnadzor (Federálna služba dozoru nad poistovníctvom)

Jozef Gárik
Snímka archív

Strategy and Operations Coordinator; from the interview with Milan Muška, the Executive Vice- President of the Association of Towns and Communities of Slovakia, p. 2

We have been working on integrated management strategy for several years now. We started from well-known facts and detailed analysis of the current situation of this issue in Slovakia. The drafts and requirements of these strategic documents were addressed to municipalities, but also to the government with goal to pass a national strategy and to develop financing system solutions from national and EU funding sources. We are convinced; in particular the EU funds should be more involved in flood prevention. This year during interministerial commentary procedure, we also suggested this topic for the proposal on use of additional funds that would come to Slovakia in the near future. After all, if we are talking about prevention, effective insurance is a specific form of prevention.

The private and municipality property insurance is still very low. Do you have any influence over municipalities and citizens in motivating them to insure their property? How do you think, is it necessary to overcome the belief that somebody – in particular, the state – will take care of reparation or rebuilding of flood-damaged buildings and roads?

In spite of the fact that prevention is very important, it cannot guarantee that there will not be any damage caused in case of floods or other natural disaster. They simply cannot be completely excluded. Therefore, we also consider as first pillar component of our strategy - that is prevention and property care - adequate insurance including insurance that protects a property owner against damage caused by natural events. Some success has been achieved –well, just a few properties owned by municipalities have been insured twenty years ago. We also took the uninsured property over with new competences. In terms of responsibility to insure the property, some progress has occurred in the area of utilization of the EU funds and transferring the responsibility to municipalities for elementary schools. However, we still cannot be satisfied with the insurance scope and degree of property owned by towns and communities, neither with its volume.

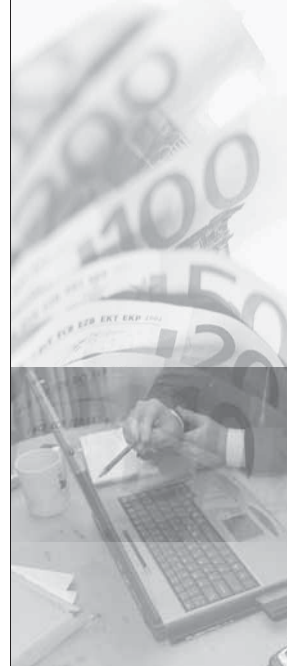
How would you evaluate the cooperation with

commercial insurance companies in property insurance and damage clearance?

In general, our cooperation with commercial insurance companies is very good. In particular, the fact that during recent flood events the insurance companies introduced a special claims settlement regime, worked with high personnel and time setting, and adopted a number of beneficial measures, we evaluate very positively. In our understanding, many insurance companies proceeded up to 50 percent of advance payment before the conclusion of claims settlement, which is one of the most important facts by all means. That eased significantly the growing pain of devastated towns and communities in coping with the lack of necessary finances. The insurance companies did not handle the flooding consequences as client losses only, but also as people, town and community near agenda.

Flood Maps and Flooding Designations Approach, Ladislav Garassy, Andrej Schmidt, p. 6

The flood model of regression in geomorphology used in Slovakia is the common model of the top-ranking world-known reinsurer Swiss Re and Intermap Technologies, the expert on digital landscape modeling. It is a statistic model assigned to broadcast modeling with a medium rank accuracy. The accuracy is similar to 1D hydraulic models accuracy that is used generally by public administration for flood modeling in smaller towns and provincial areas. The method punctuality is very dependent on digital landscape model accuracy. The most important data inputs are landscape characteristics, such as the distance flow, the superelevation runoff flow and the forcibility of water flow. The digital landscape models are constructed either on basis of contour lines from existing maps (as of the current flood model) or by using remote survey methods of earth's surface from airplanes or satellites with fotogrammetric, laser or radar technology. There are another important inputs; reference flood maps of selected areas used for model calibration. Those are modeled by more accurate methods or we can talk about aerial snapshots of real floods and flood submergence maps derived from them. Here, the data collection depends on whether, and to what extent more accurate models of specific stages of rivers are available in a particular country, and if snapshots of known floods are available.

Oprava

V treťom čísle Poistných rozhľadov došlo v tabuľke Koncentrácia trhu podľa podielu členských poisťovní (v %) pri údají v prvom riadku, v stĺpci Životné poistenie, 1.Q. 2009 k chybe. Tabuľku opakujeme. Čitateľom sa ospravedľujeme. (red)

	Životné poistenie			Neživotné poistenie			Celkom		
	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010
prvých 5 poisťovní	70,62	72,19	70,19	85,79	90,83	91,27	71,48	77,63	78,21
prvých 10 poisťovní	90,89	93,71	93,16	97,23	98,05	98,94	88,96	92,94	94,43
prvých 15 poisťovní	97,92	99,61	99,61	99,80	99,89	100,00	97,10	98,48	99,41